

Rafał Ruta

MURAWY NAKREDOWE NAD JEZIORAMI ZAŁOM I DYPA KOŁO CZŁOPY – HISTORIA BADAŃ, UŻYTKOWANIA I OCHRONY

Lake marl grasslands by Załom and Dypa lakes near Człopa – history of research, utilization and protection

ABSTRAKT: Praca podsumowuje informacje na temat muraw nakredowych w dolinie Cieszyнки. Przedstawiono historię i stan badań, zestawiono wykazy flory i fauny. Omówiono zagadnienia dotyczące użytkowania i ochrony muraw. Po raz pierwszy dokładnie opisano wszystkie złoża kredy jeziornej nad jeziorami Załom i Dypa. Wykazano, że obecnie istniejący rezerwat Stary Załom nie jest tożsamy z obiektem chronionym przed 1945 r. Po około 70 latach potwierdzono występowanie *Carex ornithopoda* na południowym brzegu jeziora Załom.

SŁOWA KLUCZOWE: murawy, geneza, flora, fauna, ochrona, historia, NW Polska, rezerwat Stary Załom

ABSTRACT: The paper summarizes the knowledge of the lake marl grasslands in Cieszyńska river valley. History and state of research as well as check-lists of flora and fauna are presented. Data on utilization and protection of grasslands is provided. All lake marl deposits by Załom and Dypa lakes are described in detail for the first time. Stary Załom nature reserve is a different object than the nature reserve which existed before 1945. The occurrence of *Carex ornithopoda* on southern bank of Załom lake is confirmed after ca. 70 years.

KEY WORDS: grasslands, origin, flora, fauna, protection, history, NW Poland, Stary Załom nature reserve

Wstęp

Kreda jeziorna i gytie to osady często powstające w śródlądowych zbiornikach wodnych. Największa liczba złóż zlokalizowana jest w Polsce na Pomorzu Zachodnim i Pojezierzu Mazurskim (Kociszewska-Musiał 1988). W północno-zachodniej Polsce złoża kredy jeziornej i gytii były eksploatowane w wielu miejscowościach, w pobliżu których do drugiej połowy XIX w. istniały

wapienniki (m. in. w Międzybłociu k. Złotowa, Szumiącej, Wierzbnie k. Skwierzyny, Wiejcach k. Skwierzyny, Załomie), a później także cegielnie wapienno-piaskowe (Kuznica Pilska k. Piły). Zwykle złoża gytii i kredy jeziornej występują pod nakładem torfu, jednak czasem dochodzi do odsłonięcia złóż kredy i wytworzenia specyficznych układów murawowych. Schmitz i Frase (1929) piszą o występowaniu tego typu obiektów w dolinie Paklicy (złoża Szumiąca w okolicach Mię-